

DEŞTEPTAREA

Foaie națională independentă.

Apare odată pe săptămână.

Abonamente:

Pe un an 6 cor. Dusa acasă sau cu poșta 8 coroane.
Pentru străinătate 15 franci. Numeri singuratici 10 bani.

Redacțiunea și Administrațiunea:
TIPOGRAFIA CIURCU & COMP., BRAȘOV.
Strada Hirscher Nr. 11.

Inserțiuni se primesc cu prețurile cele mai reduse după
invoială. Prețul normal 5 bani 1 cm. pătrat. Manuscrise
nu se înapoiază.

Politică independentă.

Braşov, 8 Maiu v. 1914.

Luptele și frământările politice din ziua de azi escelează cu deosebire prin două însușiri caracteristice distinctive: *violenta și lipsa de independență*.

Nu există principiu mai sănătos și în același timp mai adevărat decât vechea zicală, că cine se supără, n'are dreptate și că cine nu merge pe picioarele sale proprii, riscă să dea în nas la fiecare pas. Așa ni se înfățișează nouă în momentele de față situațiunea luptei noastre politice și am dori foarte mult, ca faptele, ce vor urma, să ne desăvujeze.

Orice aderent sincer al acțiunii de împăcare româno-maghiare, care își iubește cu adevărat patria străbună, în care zac osămintele străbunilor săi și al cărei pământ s'a frământat peste două mii de ani cu sudoarea și cu sângele protopărinților noștri, este dator să mediteze asupra întrebării: oare acțiunile noastre politice sunt în deplin acord cu enunțările de neștrămutată alipire față de patria străbună și congruează cu aspirațiunile și mai ales cu puterile noastre, ori se pot desrăstălmăci încontra noastră și pot fi considerate ca nesincere și periculoase și prin urmare ca atare la anumite momente urmate de persecuțiuni inutile și de reacțiuni păgubiatoare?

Considerată astfel chestiunea trebuie să mărturisim sincer, că nu înțelegem de loc graba și furia, cu care s'au urmat în timpul mai nou la poporul nostru acțiunile politice și mai ales atacurile vehemente încontra organelor de publicitate, care au avut curagiul a recomanda o pornire mai domoală și mai comodată împrejurărilor și puterilor noastre. Lupta națională îndreptățită a unui popor nu se poate deosebi întru nimic de strategia unei lupte cu armele și biruința rămâne la urma ur-

mei de sigur a aceluia, care are cea mai mare stăruință și chibzuire și nici când pe partea celei ce se bizuie pe violență.

Cruzimile în lupta cu armele se răsbună prin sălbătăcii și încă nici azi n'au amuțit veștile și poveștile fioroase din peripețiile războiului balcanic, iar întâmplările mai nouă din statul albanez adaugă încă o notă tristă la istoria acestor metamorfoze politice.

»Ce ție nu-ți place altuia nu face«, este un vechiu proverb, care n'ar trebui uitat mai ales la noi Românii din Ungaria, pentru că numai blândețea și chibzuirea ne dau îndreptățirea a pretinde respectarea justelor noastre pretensiuni, care prin violență nici când nu le vom putea obține.

Ori cât de mult ar căuta cineva să ne demonstreze contrariul, noi stăruim în convingerea, că ținuta noastră politică trebuie să fie absolut independentă-românească. Ne bucurăm din inimă de avântul și succesele admirate de lumea întreagă ale României, dar ele nu ne pot determina politica noastră tradițională dinastică și iubirea gliei natale. În tendința noastră de a ne ușura traiul suntem conduși de idealul: »fie pânea cât de rea, tot mai bine'n țara mea!«. Acest ideal ne-a purtat teferi prin valurile furtunoase ale celor două milenii și nădăduim, că ne va călăuzi și mai departe, căci astfel de mult curățiam locul și ne căutam un cuib mai moale și mai ademenitor, dar în același timp și mai moleșitor. Suntem absolut siguri, că dacă această convingere sinceră a oricărui Român adevărat din statul ungar n'ar fi agitată și n'ar sta sub presiunea unor momente atât de seducătoare prin răsturnările din timpul din urmă, deja de mult s'ar fi înfăptuit înțelegerea româno-maghiară și ne-ar fi cruțat poate încă multe jertfe prezente și viitoare dar absolut de prisos. Nădăduim însă, că și aceste valuri vor trece, pe-

trile vor rămânea și în sfârșit violența povoiului se va potoli.

Răscoala din Albania

Conjurația lui Essad-pașa.

În momentele când firul telegrafic adus știrea că după lungi tratative s'a obținut acordul mult dorit între membrii Comisiunii internaționale de control și reprezentanții Epiroșilor pentru pacificarea Epirului, lumea a fost alarmată de știrea, că ținutul Durazzo e în plină revoltă și că vasele de războiu italiene și austro-ungare au debarcat de urgență trupe pentru a veni în ajutorul familiei regale albaneze, amenințată de răsculații instigați și conduși de însuși ministrul de finanțe al țării Essad-pașa.

Prima comunicare oficială făcută în seara de marți seara ale delegațiunii ungare și austriace prezintă răscoala din Durazzo ca efluxul divergențelor între partii și adversarii lui Essad-pașa și se termină cu constatarea că Essad-pașa se află pe bordul vasului »Szigetvár«, fără a explica mai deaproape cum și în ce calitate a ajuns Essad-pașa pe bordul vasului austro-ungar.

Telegrammele mai nouă completează aceste știri și — după cum era de prevăzut — din aceste știri rezultă, că Essad-pașa este instigatorul răscoalei și că, la ordinul principelui Albaniei, a fost arestat.

Pentru a înțelege mai bine schimbarea la față a lui Essad-pașa — din ministru în șef de răsculați — este la loc a face o mică reprivire. Atitudinea lui Essad-pașa da mult de gândit încă pe timpul războiului Balcanic, și mulți trăgeau la îndoială sinceritatea faptelor acestui om ambițios. Predarea surprinzătoare a orașului Scutari Muntenegrenilor, deși acesta se mai putea menține și deși Essad-pașa trebuia să știe, că puterile nu vor sancționa trecerea Scutarilor în stăpânirea muntenegreană, a dat mult de gândit. S'a și constatat ulterior, că pl. nul lui Essad-pașa a fost, că în schimbul capitulării orașului Scutari, el să fie numit mai târziu cu ajutorul Muntenegrenilor și Sârbilor principe al Albaniei. Muntenegrenii îl lăseseră doar să părăsească orașul în truntea unei trupe de 25 000 oameni!

În timpul tratativilor, ce se urmau între Puterile mari cu privire la principatul Albaniei, rolul lui Essad-pașa deveni din nou suspect. Căci, bucurându-se de mare trecere în Albania, aspira pe tață la tronul Albaniei. Nu era deci mirare, ca unele cercuri diplomatice să vadă în ministrul Essad-pașa un periculos antagonist al principelui Wilhelm, care se va folosi de primul prilej pentru a se proclama Domnitor al Albaniei.

Răscoala lui Essad.

Date fiind aceste antecedente era firesc ca principele Wilhelm, la sfatul Pute-

rilor mari să urmărească pas de pas acțiunea desfășurată de Essad-pașa. În timpul răscoalei din Epir Essad-pașa a propus principelui, ca să-l trimită în fruntea armatei teritoriale compuse din Mohamedani în contra Epiroșilor.

Principele a refuzat propunerea și a trimis contra Epiroșilor detașamente din gendarmeria albaneză. Essad-pașa a trebuit prin urmare să rămână în Durazzo. Învindu-se în acest timp răscoale țărănești în centrul Albaniei, în ținutul Tirana, unde Essad își avea proprietățile, îndreptate în contra lui Essad, principele a stăruit pe Essad să facă concesiiuri țărănilor Essad-pașa a refuzat. În același timp principele aflase, că Essad-pașa întreține legături și cu mișcarea Turcilor tineri din centrul și sudul Albaniei, mișcare ce era îndreptată în contra Domnitorului creștin. Un nou moment acesta să mărească divergențele între principe și ministrul său.

Essad-pașa ceruse Marți principelui permisiunea să pornească în contra răsculaților din Tirana. A fost însă din nou refuzat, pe motiv că, fiind răsbunător din fire, va săvârși prea mari cruzimi față de cei răsculați. Intrăceea țărăni răsculați erau în drum spre Durazzo. Essad-pașa, simțind că poziția i-se clatină, și-a înmulțit Luni seara garda palatului său înarmând-o. Faptul acesta precum și rolul echivoc alui Essad-pașa l-au hotărât în cele din urmă pe principe să-l delature pe Essad-pașa.

Arestarea lui Essad-pașa.

În urma unui consiliu ținut Luni noaptea în palatul principelui s'a hotărât ca Essad-pașa să fie provocat să îndepărteze imediat garda sa și să estradeze armele. Acest ordin i s'a adus la cunoștință Marți dimineața la orele 3 de către un ofițer olandez și de un trimis al principelui. Essad s'a și supus la început ordinului și a provocat pe oamenii săi să depună armele. În momentul însă când armele erau să fie confiscate, Essad a revocat ordinul și a poruncit oamenilor să prindă în mână armele și să se pregătească pentru opunere. Scurt după acestea oamenii lui Essad au început să puște asupra gardei naționale a principelui, care se afla în fața locuinței lui Essad. Soldații au răspuns la aceste pușcături. Acesta a fost semnalul pentru începerea bombardării locuinței lui Essad și pentru debarcarea trupelor italiene și austro-ungare de pe vasele din port. Văzându-se amenințat cu moartea, Essad s'a predat și, fiind arestat împreună cu familia sa, a fost condus pe vasul austro-ungar »Szigetvár«.

După știrile din urmă situația s'a ameliorat la Durazzo. Principele Wilhelm a telegrafat rudelor să'se, că deocamdată orice pericol e depășit. În contra răsculaților, cari se apropie de Durazzo, s'au trimis trupe albaneze, cari sunt spriginite de detașamentele vaselor austro-ungare și italiene. În același timp se află în drum spre Durazzo mai multe vase italiene și austro-ungare.

Essad pașa va fi probabil dat în judecată și apoi esilat.

Comunicarea făcută în delegațiuni.

La sfârșitul ședinței de Marți seara a delegațiunii ungare consilierul de externe Forgach a făcut următoarea comunicare;

În vederea știrilor alarmante din ultimul timp, după cari în Albania ar fi izbucnit revoluția și că chiar viețea principelui ar fi în pericol, în numele d-lui ministrului de externe, care ia parte în delegațiunea austriacă la desbaterile asupra bugetului externelor, am onoare a vă comunica că, în zilele din urmă, între partizanii și adversarii lui Essad pașa divergențele s'au agravat în așa fel, încât țărani din jurul orașului Durazzo, bine înarmați, plănuiau un atac contra Capitalei, ceea ce a produs acolo îngrijorări serioase și neliniște. Din această cauză și pentru apărarea siguranței domnitorului, comandantii vaselor de lăsboi staționate austro-ungare și italiene, au debarcat trupe.

Intervenția armată a acestor trupe nu a fost necesară până azi. Staționarul italian este un vas mic, dar în noaptea aceasta am primit știrea dela guvernul italian, că a dispus ca flota de torpiloare aflate în apele albaneze să plece imediat la Durazzo.

Staționarul nostru este cuirasatul „Szigetvár” pe al cărui bord se află Essad pașa, și de îndată ce ministrul de externe va primi noi știri vi le voi comunica imediat.

Aceiași declarațiune a făcut-o și contele Berchtold în delegațiunea austriacă.

In ajunul primului congres învățătoresc.

Luni în 28 Aprilie v. s'a ținut în Brașov conferința cercuală extraordinară

a învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratele Brașov-Bran și Treiscaune, sub presidul P. On. domn protopresbiter Dr. Vasile Saftu ca comisar conzistorial — pentru alegerea unor delegați ca reprezentanți la primul congres învățătoresc și pentru formularea unui proiect de program asupra temelor contemplate pentru desbateră în acest congres, cu atâta dor așteptat.

După invocarea Dubului Sfânt și după ce P. On. domn protopop citește circularul Prea. Ven. Conzistoriu Arhiepiscopical ca senat școlar, dela 27 Martie 1914 nr. 3713 școl., președintele într-o vorbire avântată, arătând bucuria de care a fost cuprins la primirea cercularului pentru convocarea acestei conferințe învățătoresci, declară conferința deschisă și invită pe cei prezenți să se constituie alegându-și 2 bărbați de încredere și un notar. Se aleg d-ii Șt. Popovici și N. Stoicovici bărbați de încredere, iar notar dl. N. Furnică.

În urma unei discuții foarte aprofundate și plină de însuflețire, la care au luat parte toți membrii conferinței și după cetera proiectului de program formulat de corpul învățătoresc din Brașov, la cerere se suspendă ședința pentru 10 minute spre a se consulta asupra alegerii delegaților ca reprezentanți la congres. După redeschiderea ședinței, într-o însuflețire de nedescris, avându-se în vedere însemnătatea momentului epocal prin ținerea acestui congres, se alege ca delegați și reprezentanți ai conferinței cercuale din Brașov — Bran și Treiscaune 102 membrii, declarând fiecare, că va participa pe speșele proprii la acest congres.

Cu aclamări entuziaste a fost primită invitarea ca — avându-se în vedere interesul și dragostea ce a nutrit și dovedit P. On. domn protopop — la toate ocaziunile, cauzelor școlare-învățătoresci precum și priceperă și staturile dsale prețioase date la toate ocaziunile și în toate împrejurările atât de grele astăzi pentru școala românească și dânsul să binevoiască a lua parte la congres în fruntea învățătorilor din cele trei tracte protopresbiterale, nelipsind astfel nici viitorul congres de prețioasele-i staturi și îndrumări, și primind Prea On. Domn Protopop, e aclamat cu urale nufărșite.

Trecându-se la formularea proiectului de program al obiectelor cari vor avea să fie desbătute la congres, pe lângă punctele

fixate în proiectul de program, propus de corpul Inv. din Brașov, la propunerea mai multor membri ai conferinței, se mai adaugă unele puncte, și astfel completat, dimpreună cu actele de alegere se vor înainta până la termenul fixat Prea Ven. Consistor Arhiepiscopical.

«G. Tr.»

Reprezentanța municipală a Brașovului

Și-a ținut adunarea generală de primăvară în 12 Mai s. n. Cu această ocaziune s'a tractat, în baza unor curende, și chestia tratativelor de împăcare urmate între contele Tisza și reprezentanții comitetului național. Membrul și președintele clubului comitatens român, dl. Ioan Lengeru într-o vorbire mai lungă a arătat dorințele Românilor și apoi a propus în numele lor următoarea moțiune: *Reprezentanța comitatensă a comitatului Brașov nu numai, că nu se alătură la hotărârile comitatelor Cluj și Pest-Pilis-Solt și la hotărârile societății culturale EMKE și numai că aprobă pactarea ministrului președinte Tisza cu Românii.*

Dar își exprimă regretul, că Ministrul președinte n-a ajuns încă la nici un rezultat cu Românii și dă expresiune dorinței, ca pe viitor — în interesul patriei comune — să se facă posibilă înțelegerea deplină cu Românii și cu celelalte naționalități pe buza egalei îndreptățiri.

Această propunere se înțelege, a rămas în minoritate, bu unii membri ai reprezentanței municipale români și-au exprimat în public nemulțămirea cu ținuta președintelui, — nu putem ști din ce motive întemeiate sau numai închipuite. Reprezentanța municipală a luat simplu la cunoștință curende, dând expresiune încrederii în acțiunea pornită de ministrul președinte contele Tisza, dela care așteaptă rezolvarea fericită a acestor grele probleme.

Dela secția școlară a „Asociațiunii“.

La 30 Iunie v. a. c. (13 Iulie n.) se va ține în Sibiu adunarea secției școlare a Asociațiunii. După începutul frumos făcut în anul trecut și după ce secția numă-

ră acum peste 120 de membrii, ordinari și corespondenți, se prevede că în acest an la adunare vor lua parte toți membrii ei, în scopul de a organiza, pe deoparte, în mod definitiv subsecțiile, iar pe de altă în scopul de a discuta mai multe chestiuni de actualitate însemnate.

Se vor organiza, anume, cu acest prilej, pe lângă subsecțiile profesorilor de liceu, de preparandii și de școli civile, organizate în anul trecut, și a) subsecția profesorilor seminariați și a profesorilor de religie, b) subsecția învățătorilor, și c) subsecția sportivă.

În ce privește ordinea de zi, această s'a stabilit în mod provizor, deocamdată astfel:

Dimineața se va ține adunarea generală a secției. Se va citi raportul despre activitatea secției dela 2 Iulie 1913 până la 30 Iunie 1914, în special despre cele îndeplinite în chestiunea manualelor pentru școlile secundare. Apoi se vor discuta în general următoarele chestiuni:

1. Unificarea planului de învățământ în școlile noas.re de aceeași categorie
 2. Unificarea terminologiei școlare.
 3. Reforma învățământului secundar.
- (În ce formă am dori noi să se facă această reformă?)

4. Legătura dintre membrii corpului didactic primar și secundar.

După amiază chestiunile acestea vor fi discutate de către singuraticile subsecții în ședințe deosebite.

Seara va urma o ședință comună, în care, pe baza hotărârilor subsecțiilor, se vor stabili concluziile de ordin general privitoare la aceste chestiuni.

Programul definitiv, în care se vor indica și referenții singuraticelor puncte se va comunica membrilor secției cu cel puțin două săptămâni înainte de adunare.

Pentru ca chestiunile fixate mai sus să poată fi studiate amănunțit, prin această sunt poștiți toți membrii ordinari și corespondenți ai secției școlare, să trimită în timpul cel mai scurt cu puțință la adresa referentului secției, material menit a lămurii aceste chestiuni din toate laturile. Materialul acesta va fi transpus referenților singuraticelor chestiuni de sub p. 1-4.

Alară de chestiunile fixate se vor lua în program și alte subiecte, pe cari le vor anunța până la 10 (23) Iunie, diferiți membri ai secției. E de dorit să se anunțe cât mai multe subiecte, deoarece, după

ECONOMIE.

(Urmare.)

Vărsăturile și diareea

Morburile cele mai periculoase pentru copiii de țată, sunt vărsăturile și diareea (urduarea.) Dacă copilul are diaree, imediat să încetăm de a-i mai da să mănânce, și până ce medicul nu ne spune de câte ori să-i dăm să sugă pe zi, e bine să-i dăm numai ceaiu gol, fără zahar.

Din cauza înțărării, copilul nu suferă de diaree; în astfel de cazuri sau a mâncat ceva, sau a supt de prea multe ori.

Aerizarea.

Un lucru pe care trebuie să-l știm e, că copilul să fie ținut în o odaie bine aerizată și curată.

În fiecare zi să deschidem de mai multe ori fereastra, și atunci să-l acoperim bine pe copil, sau să-l ducem în altă odaie. Să nu permitem, ca membrii familiei să scuipe pe podeală, căci prin aceasta copilul inghite microbii oficei.

Știința de azi a constatat, că și scrofulile provin tot din cauza, că copiii sunt infectați de microbii din saliva oamenilor oficoși.

Copilul crescut în o odaie neaerizată, e în-

clinat spre ofică. Și dacă în țara noastră ofica seceră an de an o sută de mii de oameni — motivul e a se căuta în obiceiul rău al țărănilor, de a scuipe pe jos.

Dacă e posibil, să ținem pe copil de dimineața și până seara în liber; astfel se desvoaltă mai bine.

Somnul.

Copilul are lipsă de mult somn. În pătuțul lui să avem grijă, ca ochisorii să-i fie apărați de lumină; el trebuie ferit și de curent.

Mama sau doica nici când nu e permis să doarmă cu copilul. Gazurile ce le respiră omul mare, sunt stricătioase copilului. De multe ori însă se poate întâmpla și aceea, că copilul în somn e strivit și omorât. A-l adormi pe copil legându-l sau cântându-i, e de prisos; dacă îl obicinuim cu liniște și cu rânduială, el adoarme și fără a-l legăna sau a-i cânta.

Când copilul nu doarme, să-i aerizăm leagănul sau pătuțul. Patul lui trebuie să fie totdeauna curat și uscat. Pe patul copiilor mici e bine dacă peste cearșaf punem un cearșaf de gumă, pentru ca salteaua să rămână uscată.

Cei dintâi pași ai copilului.

Copilul mic, dacă e sănătos și bine îngrijit,

incepe să umble deja la etatea de 1 an. Să nu-l silim însă la aceasta, căci ușor i-se pot strâmba piciorușele sau să i-se sucească spatele. Când începe a umbla, să-l prindem de subțiori și să-l ajutăm în primele lui încercări. Peste tot însă dacă cade, să-l ridicăm de subțiori, pentru ca nu cum-va să i-se scrintească brațele. Să nu purtăm pe copil toată ziua în brațe, căci aceasta nu e sănătos.

Vaccinarea

Copiii, când sunt de câteva luni, sunt vaccinați contra vărsăturii (bubazului.) Atunci să-i păzim de răceală, în zilele prime să nu-i scaldăm, și în zilele mai reci să-i ținem în odaie.

Oameni nepricepători de multe ori dau copiilor ca medicină unele leacuri periculoase. Așa d. ex. fierb coji de mac, ca un ceaiu, și le dau copiilor. În urma acestei beuturi nevinovații copilași adorm. Alți le dau jimblă înmuiată în rachiu. Copiii cari sunt însă astfel crescuți, când sunt mari, sunt idioți și greoi la minte.

Îngrijirea copilului e cea mai sfântă datorie a ori-cărei mame. Fetelor mai mari însă să le facă o bucurie, când vor putea împărți cu mamele lor această muncă. Căci nu există un tablou mai frumos, decât a vedea o fată tină în mijlocul frățiorilor ei, căroa ea le e a doua mamă, cu deosebire însă atunci, când mama a murit. Iubiți pe cei micuți!

(Va urma.)

prevederile noastre, începând cu acest an ședințele secției școlare, se vor extinde pe mai multe zile. Probabil că atâră de 30 Iunie se vor mai ținea ședințe la 2 Iulie (la 1/14 își tin ședința plenară secțiile științifice-literare!) eventual și după această zi, dacă se vor anunța destui disertanți. Sperăm ca pe această cale să se poată înjgheba o serie de conferințe care să poată lua caracterul unor cursuri sistematice.

Apelăm prin aceasta la toți membrii secției, ca să-și dea concursul la lucrările începute în această direcție.

Până la fixarea programului definitiv nu se fac din partea biroului înștiințări decât pe această cale.

Sibiu, 25 Aprilie v. 1914.

I. F. Negruțiu, Dr. O. Ghibu,
president. referent.

Cronica financiară.

(Din România).

După 14 luni de nesiguranță, putem face de astădată cronica financiară, fără a ne mai teme de vreun conflict inarmat. Ultimii nori, care acopereau orizontul politic, s'au împrăștiat prin încheierea păcii greco-turce.

Acum fiecare națiune poate să-și îngrijească în liniște de treburile interne, pe care le neglijase pentru citva timp.

În acest scop statul nostru a fost cel dintâiu, care a realizat împrumutul de care avea trebuință, pentru satisfacerea nevoilor urgente. Împrumutul contractat de 250 milioane se va întrebuița pentru rambursarea bonurilor de rechiziție, a căror valoare se zice că ar fi de vre-o 80.000.000 lei, iar restul se va da căilor ferate pentru a face o parte din lucrările imperios reclamate de comerțul și industria țării, rămânând ca peste câteva luni să se contracteze un nou împrumut pentru executarea marilor lucrări, de care au nevoie căile ferate, pentru a le pune în concordanță cu dezvoltarea noastră economică din ultimele decenii. D. Marghiloman a și promis că va căuta să contracteze cit de curind împrumutul de 400.000.000 lei, cerut de căile ferate și desigur că o va face, pentru a nu opri frumosul avânt, pe care comerțul și industria românească l-a luat de citva timp.

Înfluența lipsei mijloacelor de transport s'a resimțit în luna Octombrie mai mult ca oricând, căci cu toată limpezirea complectă a situației externe, totuși s'a observat puțină însuflețire în târgul financiar.

S'au făcut puține tranzacțiuni, în unele zile n'au fost cotate decît 2—3 valori. Cursurile au avut oscilațiuni neînsemnate.

Pe la începutul lunii, unele valori au încheiat cu mici scăderi; în a doua jumătate a lunii, speranța încheerii păcii greco-turce a însuflețit puțin bursa, care a înregistrat o urcare generală, — urcare ce se spera a nu fi trecătoare. Totuși pe la sfârșitul lunii lipsa de animație s'a resimțit din nou și din cauza lichidării dela sfârșitul lunii, — lichidări, care și de astădată s'au făcut cu oarecare greutate, pentru că Băncile au păstrat încă oarecare rezervă în acordarea de credite.

Lipsa de afaceri din cursul lunii trecute s'a datorit în marea parte și lipsei de numerariu, de

aceia statul va pune la dispoziția comerțului aurul provenit din noul împrumut.

Cu luna Octombrie sperăm că se va încheia epoca stagnării afacerilor, cu atît mai mult cu cit în curind ne va veni aurul din împrumutul realizat și din cerealele exportate.

Ca evenimente financiare mai importante din cursul lunii, afară de realizarea împrumutului, notăm: proiectul înființării unei societăți de asigurare, hotărîrea de a se transforma Banca Săteanului din Craiova într-o Bancă a farmaciștilor cu sediul în București, propunerea făcută în Comitetul Bursei București de a se supune agenții de schimb controlului unui expert-contabil.

V. M. Ioachim.

Chestiunea rurală în Anglia.

Fatalitatea istorică pune uneori simultan aceleași probleme în țări îndepărtate una de alta și ajunge în stadii de civilizație cu totul deosebite. Fără îndoială că soluția unei probleme sociale nu se poate căuta independent de complexul întreg al vieții poporului la care ea s-a impus spre rezolvare; nu toate țările au aceeași tradiție și aceeași încheiere în organizarea statelor lor. Cu toate acestea frământările ce pregătesc istoria de mîni în diferitele părți ale lumii nu sunt cu totul în afară de domeniul comparațiilor suggestiv. Pe harta geografică, Anglia stă departe de România și în istoria civilizației distanța între aceste două țări e încă și mai mare, dar o aceeași problemă le frământă azi pe amîndouă, pasionînd deopotrivă opinia publică și colorînd lupta partidelor lor politice.

Chestiunea agrară, mai presus chiar decît chestiunea irlandeză, domină politica internă a Angliei. Soluția preconizată pentru rezolvarea ei de partidul liberal e exproprierea silită, pe care stegarii partidului o lămuresc în intruniri publice și o afirmă ca o necesitate de stat și un drept național al poporului. Mîndra democrație engleză nu cere dela marea proprietate admiterea exproprierei sub titlul măgulitor pentru dînsa de jertfă patriotică. Lloyd George cu humorul său ironic și mușcător e departe de a introduce academicianismului în luptele publice pentru dobîndirea marelor reforme, și chiamă la bara justiției populare întreg trecutul mării proprietăți. Pentru dînsul marea proprietate nu e decît o porțiune din țară încredințată marilor proprietari pentru a fi administrată spre folosul obștiei întregi. Utilitatea națională e singura bază rațională a menținerii mării proprietăți, care nu mai poate continua îndată ce nu mai e în stare să îndeplinească acest rol. Iar mării proprietari nu pot invoca „dreptul sfînt” al proprietății și a se scutura de orice răspundere în fața nevoilor statului și țării. Pămîntul nu este proprietatea absolută a nîmănuși, și proprietarul nu poate fi lăsat absolut liber să facă tot ce vrea cu și pe proprietatea lui, după cum nici fabricantul nu poate fi îngăduit să încalce legile făcute pentru a-i îngrădi eventuala lui lăcomie

de cîștig în dauna existenței celor mulți.

Atît din punct de vedere al nevoii de pămînt pentru muncitorii agricoli, cit și din punct de vedere superior al întăririi energiilor naționale ale poporului, partidul liberal din Anglia cere exproprierea silită a mării proprietăți, și o cere hotărît, făcis și energic, împins de simțul datoriei și al răspunderii față de țară și sprijinit pe o opinie publică conștientă și liberă. Cine se poate îndoi de succes? Spectrul „drepturilor sfînte” nu poate oferi decît prilejul de a desvălui de cite ori, în cursul istoriei omenirii, interesele meschine și lăcomia crudă a castelor restrânse au invocat drepturi eterne și divine.

Prin repedeia ei industrializare, Anglia a pompat marea majoritate a locuitorilor ei dela sate la orașe. Cu șasezeci de ani în urmă, jumătate din populația Angliei era rurală, acum patru din cinci locuitori trăiesc la oraș. E drept că orașele engleze sînt cele mai igienice; cu toate aceste vigoarea primitivă a rasei se păstrează mai bine în strînsa legătură cu pămîntul. Statele sînt pretutîndeni rezervele caracterului și energiilor naționale ale unui popor; din ele se elimentează viața intensivă și istovitoare a orașelor. Pentru Anglia dar, — atît de redusă în elementul ai rural, — buna stare și prosperarea ceror dela țară are importanța unei chestiuni etnice.

După datele statistice oficiale din 1901, din întreaga populație a Angliei și a Țării Galilor numai 1.128.604 locuitori, adică un procent de 8% se ocupă cu agricultura (porțiunea a crescut și e în creștere până azi). Comparată cu celelalte țări Anglia oferă cu mult cel mai mic procent de populația agricolă. În România acest procent e de 80%; în Austria de 61%; în Danemarca de 48%; în Franța de 43%; în Germania de 35%; în Olanda de 31%; în Belgia de 23%. Dacă se ia în samă și densitatea locuitorilor din fiecare țară, atunci numărul celor întrebunțați în agricultură, repartizați pe mia de acre de pămînt cultivabil (1 acru=4046 m. p.), se poate figura prin cifrele: Anglia are numai 41 de lucrători pe 1000 de acre; Danemarca are 70; Franța 100; Olanda 120; Germania 130; Belgia 160; Austria 180.

După datele publicate de „The Board of Agriculture” pe 1912, produsul net agricol al Angliei și Țării Galilor din fermele, grădinele, pășunile și ogoarele lor se ridică la sume de 127,650,000 l.vre sterlinge (peste 3,190,250 Oáo lei). Această cifră destul de mare ar putea fi încă de mult mărită prin sporul muncitorilor agricoli. Se vede de aici ce importanță are în industria Angliei muncitorul agricol și din punct de vedere al creșterii avutului național. Iată dar de ce și din acest punct de vedere partidul liberal cere exproprierea marelor parcuri ale lorzilor. (Va urma).

Pentru cei ce vreau să vină la America.

Primim următoarea scrisoare:
În interesul și binele celor ce vreau să vină la America, binevoii vă rog a da publicității aceste rînduri:

În America de prezent este o criză mare.

Pretutîndeni lucrările stagnează. Sute de mii de muncitori stau fără de lucru, colindînd dintr'un oraș în altul, dela o fabrică în alta.

Deoarece de nicăiri nu vine nici o știre, fie cît de palidă, despre deschiderea lucrărilor, bieții muncitori, neavînd cu ce plăti mîncarea și chiria, sînt gonîți din toate casele.

Pe strade, la tot pasul, se roagă unul să-i dai un ban să mînce.

Zilnic sînt solicitat de bieții noștri Români țară de lucru, să mijlocească la consulatul austro-ungar să-i trimită acasă, căci pier de foame.

Ți-se stăsie inima de durere, văzînd om puternic, ca un munte, plin de viață, spuind cu lacrimi în ochi, că de trei zile n'a mîncat.

Casa și adăpostul li sînt o groapă la marginea orașului.

Ce va fi înșă la iarnă?

Este regretabil, că consulatul austro-ungar, prea puțin, sau de loc nu se îngrijește de cetățenii săi, ajunși în mizerie.

Acel ce vrea să meargă acasă prin consulat, trebuie să-și plătească drumul dela locul unde se află până la apă și după ce se debarcă în Europa, trenul până acasă.

Aceasta ar fi cam jumătate din drumul Americii.

Dar omul de unde să plătească, căci nu are un cent?

Cauza crizei este foarte ușor de aflat. Ajungînd partidul democrat la putere, republicanii, stăpîniți cei mai mari ai fabricelor și ai banilor, închid fabricile, aducînd criza în țară, pe care din nenorocire muncitorii o simt mai tare.

Fiind criză în țară, este explicabil că, lumea se disgustă de partidul democrat și la viitoarea alegere, căderea lor este sigură.

Astfel se explică germeul crizei.

Drept aceea, este foarte posibil, că criza actuală să tină tot timpul de domnie al partidului democrat.

Deci, — acel ce nu vrea să se expună cu voia lui, a ajunge peritor de foame, sau cel puțin cerșitor la ușa altuia, să nu mai plece la America deocamdată.

On. domni preoți și învățători, ar fi bine să aducă aceasta la cunoștința poporului chiar în biserică, pentru a preveni zilele amare celor ce vreau să plece la America.

Indiaua-Harbor Ind., 28 Aprilie 1914.

Simeon Mihăilțian,
preot. ort.

Cronică.

Serbările jubilar din 1916 în România. Comitetul de inițiativă din București pentru organizarea serbărilor jubilar din 1916 ne trimete următorul apel:

Mai puțin de 2 ani ne despart de anul jubilar 1916 de 50 de ani de glorie și rodnică domnie a Majestații Sale prea iubit și veneratul nostru rege.

Pentru a se da acestor serbări fastul necesar, pentru pregătirea lucrărilor, este nevoie a se lua măsuri din vreme și în acest scop, comitetul organizator face apel la toți acei ce simt românește pentru a ne veni în ajutor, conlucrînd cu toții pentru a glorifica cu demnitate domnia de 50 de ani a regelui Carol cel Mare.

Programul nostru este următorul:

1. A stărui pe lângă conducătorii țării, fără deosebire de partid politic, pentru a organiza în parcul Carol o expoziție jubilară națională, la care vor participa cu deosebire țările balcanice, de care suntem legați de atâtea interese politice și economice și țările amice cari ar avea dorința să ia parte.

2. A se glorifica anul jubilar prin așezarea în mijlocul capitalei a unui monument istoric de mare valoare.

3. A se bate o medalie comemorativă în aur pentru suveranul sârbătorit, în argint pentru conducătorii țării și în bronz pentru aderenții noștri.

4. A înlesni străinilor vizitarea României prin organizări sistematice de voiajuri combinate și avantajoase.

5. A organiza serbări grandioase în zilele de 10, 11 și 12 Mai v. 1916, cu grupuri și care alegorice, a împodobii și înfrumuseța capitala, în tot timpul cât vor ține serbările jubilar din 1916.

